

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 1. augusta 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Článok 8 ods. 2 a článok 27 ods. 1 – Maloletá osoba bez sprievodu, ktorej príbuzný sa oprávnenne zdržiava v inom členskom štáte – Zamietnutie žiadosti o prevzatie tejto maloletej osoby týmto členským štátom – Právo uvedenej maloletej osoby alebo tohto príbuzného na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zamietnutí – Články 7, 24 a 47 Charty základných práv Európskej únie – Najlepšie záujmy dieťaťa“

Vo veci C-19/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (súd v Haagu, zasadajúci v Haarleme, Holandsko) z 12. januára 2021, ktorý bol Súdnemu dvoru doručený 13. januára 2021 a ktorý súvisí s konaním:

I,

S

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda L. Bay Larsen, predsedovia komôr A. Arabadžiev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis a N. Jääskinen, sudcovia M. Ilešič, J.-C. Bonichot (spravodajca), M. Safjan, A. Kumin, M.L. Arastey Sahún, M. Gavalec, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei,

generálny advokát: N. Emiliou,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. januára 2022,

* Jazyk konania: holandčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- I a S, v zastúpení: N. C. Blomjous a A. Hoftijzer, advocaten,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen a P. Huurnink, splnomocnené zástupkyne,
- belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs a M. Van Regemorter, splnomocnené zástupkyne,
- grécka vláda, v zastúpení: M. Michelogiannaki, splnomocnená zástupkyňa,
- francúzska vláda, v zastúpení: A.-L. Desjonquères a D. Dubois, splnomocnení zástupcovia,
- švajčiarska vláda, v zastúpení: S. Lauper, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Azema, C. Cattabriga a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. apríla 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a článku 27 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31, ďalej len „nariadenie Dublin III“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi I a S, egyptskými štátnymi príslušníkmi, a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) (ďalej len „štátny tajomník“), týkajúceho sa toho, že štátny tajomník odmietol vyhovieť dožiadaniu gréckych orgánov o prevzatie I.

Právny rámec

- 3 Odôvodnenia 4, 5, 9, 13, 14, 16, 19 a 39 nariadenia Dublin III znejú:
 - „(4) V záveroch [Európskej rady na jej mimoriadnom zasadnutí v] Tampere [15. a 16. októbra 1999] sa takisto konštatuje, že spoločný európsky azylový systém [CEAS] by mal zahŕňať z krátkodobého hľadiska jasnú a uplatniteľnú metódu na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl.
 - (5) Takáto metóda by mala byť založená na objektívnych a spravodlivých kritériách ako pre členské štáty, tak aj pre dotknuté osoby. Mala by umožniť najmä rýchle určenie zodpovedného členského štátu, aby bol zaručený efektívny prístup k postupom na udelenie medzinárodnej ochrany a aby nebolo ohrozené rýchle vybavovanie žiadostí o medzinárodnú ochranu.

...

- (9) Vzhľadom na výsledky uskutočneného hodnotenia implementácie nástrojov prvej etapy je v tejto fáze vhodné potvrdiť zásady, z ktorých vychádza nariadenie [Rady] (ES) č. 343/2003 [z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 50, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 109)], a zároveň vzhľadom na nadobudnuté skúsenosti uskutočniť nevyhnutné vylepšenia, aby sa zvýšila účinnosť dublinského systému a posilnila ochrana poskytovaná žiadateľom v rámci tohto systému. ...

...

- (13) V súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989 a [Chartou] by členské štáty pri uplatňovaní tohto nariadenia mali predovšetkým zvažovať najlepšie záujmy dieťaťa. ...
- (14) V súlade s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a [Chartou] by členské štáty pri uplatňovaní tohto nariadenia mali predovšetkým zvažovať rešpektovanie rodinného života.

...

- (16) V záujme zabezpečenia úplného dodržiavania zásady jednoty rodiny a najlepších záujmov dieťaťa by sa mala existencia závislého vzťahu medzi žiadateľom a jeho dieťaťom, súrodencom alebo rodičom z dôvodov tehotenstva alebo materstva žiadateľky, zdravotného stavu alebo vysokého veku stať záväzným kritériom zodpovednosti. Keď je žiadateľom maloletá osoba bez sprievodu, malo by sa záväzným kritériom zodpovednosti stať aj to, že rodinný príslušník alebo príbuzný, ktorý sa o ňu môže postarať, sa nachádza na území iného členského štátu.

...

- (19) S cieľom zaručiť účinnú ochranu práv dotknutých osôb by sa mali v súvislosti s rozhodnutiami o odovzdaní do zodpovedného členského štátu stanoviť právne záruky a právo na účinný prostriedok nápravy predovšetkým v súlade s článkom 47 [Charty]. S cieľom zabezpečiť dodržanie medzinárodného práva by mal účinný prostriedok nápravy voči takýmto rozhodnutiam zahŕňať preskúmanie uplatňovania tohto nariadenia, ako aj právnej a faktickej situácie v členskom štáte, do ktorého sa žiadateľ odovzdáva.

...

- (39) Toto nariadenie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady, ktoré sú uznané najmä v [Charte]. Toto nariadenie sa usiluje najmä zabezpečiť úplné dodržiavanie práva na azyl zaručeného článkom 18 Charty, ako aj práv uznaných podľa jej článkov 1, 4, 7, 24 a 47. Toto nariadenie by sa preto malo uplatňovať zodpovedajúcim spôsobom.“

4 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Predmet úpravy“ stanovuje:

„Toto nariadenie stanovuje kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanú v jednom z členských štátov štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti (ďalej len ‚zodpovedný členský štát‘).“

5 V článku 2 uvedeného nariadenia, nazývaného „Vymedzenie pojmov“, sa uvádza:

„Na účely tohoto nariadenia:

...

b) ‚žiadosť o medzinárodnú ochranu‘ je žiadosť o medzinárodnú ochranu v zmysle článku 2 písm. h) smernice [Európskeho parlamentu a Rady] 2011/95/EÚ [z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9)];

...

d) ‚posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu‘ je akékoľvek posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, alebo rozhodnutie alebo rozsudok o žiadosti o medzinárodnú ochranu uskutočnené alebo prijaté príslušnými orgánmi v súlade so smernicou [Európskeho parlamentu a Rady] 2013/32/EÚ [z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60)] a smernicou 2011/95/EÚ, s výnimkou postupov na určenie zodpovedného členského štátu podľa tohto nariadenia;

...

g) ‚rodinní príslušníci‘ sú, ak rodina už existovala v krajine pôvodu, títo členovia rodiny žiadateľa, ktorí sa nachádzajú na území členských štátov:

...

– otec, matka alebo iná dospelá osoba zodpovedná za žiadateľa buď podľa práva alebo praxe členského štátu, v ktorom sa táto dospelá osoba zdržiava, ak je týmto žiadateľom maloletá nezosobášená osoba,

...

h) ‚príbuzný‘ je dospelá teta alebo dospelý strýko žiadateľa alebo starý rodič žiadateľa, ktorí sa zdržiavajú na území členského štátu bez ohľadu na to, či sa žiadateľ narodil v manželskom zväzku alebo mimo neho, alebo či bol osvojený podľa vnútroštátneho práva;

i) ‚maloletý‘ je osoba mladšia ako 18 rokov, ktorá je štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti;

j) „maloletá osoba bez sprievodu“ je maloletá osoba, ktorá prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá je za ňu zodpovedná či už podľa práva alebo praxe príslušného členského štátu, pokiaľ sa skutočne nenachádza v opatere takejto dospeléj osoby; patrí sem aj maloletá osoba, ktorá je ponechaná bez sprievodu po tom, ako vstúpila na územie členských štátov;

...“

6 Podľa článku 5 tohto nariadenia s názvom „Osobný pohovor“:

„1. Na uľahčenie procesu určovania zodpovedného členského štátu, členský štát, ktorý uskutočňuje tento proces, vykoná osobný pohovor so žiadateľom. Tento osobný pohovor má zároveň žiadateľovi umožniť správne pochopiť informácie, ktoré sa mu poskytli podľa článku 4.

...

6. Členský štát, ktorý vykonáva osobný pohovor, vypracuje jeho písomné zhrnutie, ktoré obsahuje aspoň hlavné informácie, ktoré žiadateľ poskytol počas pohovoru. Toto zhrnutie môže mať formu správy alebo štandardného tlačiva. Členské štáty zabezpečia, aby mal žiadateľ a/alebo právny poradca alebo iný poradca, ktorý žiadateľa zastupuje, k zhrnutiu včas prístup.“

7 V článku 6 nariadenia Dublin III s názvom „Záruky pre maloleté osoby“ sa uvádza:

„1. Členské štáty pri všetkých postupoch ustanovených v tomto nariadení zvažujú predovšetkým najlepšie záujmy dieťaťa.

...

3. Pri posudzovaní najlepších záujmov dieťaťa členské štáty medzi sebou úzko spolupracujú a najmä náležite zohľadňujú tieto faktory:

a) možnosti zlúčenia rodiny;

...

4. Na účely uplatňovania článku 8 členský štát, v ktorom maloletá osoba bez sprievodu podala žiadosť o medzinárodnú ochranu, čo najskôr prijme náležité opatrenia na identifikáciu rodinných príslušníkov, súrodencov alebo príbuzných maloletej osoby bez sprievodu, nachádzajúcich sa na území členských štátov, pričom zároveň chráni najlepšie záujmy dieťaťa.

...“

8 Kapitola III tohto nariadenia s názvom „Kritériá na určenie zodpovedného členského štátu“ obsahuje články 7 až 15 tohto nariadenia.

9 Článok 8 ods. 1 až 4 uvedeného nariadenia, nazývaný „Maloleté osoby“, stanovuje:

„1. Ak je žiadateľom maloletá osoba bez sprievodu, zodpovedným členským štátom je ten, v ktorom sa oprávnene zdržiava rodinný príslušník alebo súrodenec maloletej osoby bez sprievodu, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby. Ak je žiadateľom zosobášená maloletá osoba, ktorej manžel sa nezdržiava oprávnene na území členských štátov,

zodpovedným členským štátom je ten členský štát, v ktorom sa oprávnene zdržiava otec, matka alebo iná dospelá osoba, ktorá je za maloletú osobu zodpovedná podľa práva alebo praxe daného členského štátu, alebo súrodenec.

2. Ak je žiadateľom maloletá osoba bez sprievodu, ktorá má príbuzného, ktorý sa oprávnene zdržiava v inom členskom štáte, a na základe individuálneho posúdenia sa zistilo, že sa o ňu tento príbuzný môže starať, tento členský štát zlúči maloletú osobu s jej príbuzným a je zodpovedným členským štátom, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby.

3. Ak sa rodinní príslušníci, súrodenci alebo príbuzní uvedení v odsekoch 1 alebo 2 zdržiavajú vo viac než jednom členskom štáte, o zodpovednom členskom štáte sa rozhodne na základe toho, čo je v najlepšom záujme maloletej osoby bez sprievodu.

4. Ak neexistuje rodinný príslušník, súrodenec alebo príbuzný uvedený v odsekoch 1 a 2, zodpovedným členským štátom je ten, v ktorom maloletá osoba bez sprievodu podala svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby.“

10 Článok 9 tohto nariadenia s názvom „Rodinní príslušníci, ktorí požívajú medzinárodnú ochranu“ stanovuje:

„Keď má žiadateľ rodinného príslušníka, bez ohľadu na to, či bola rodina predtým založená v krajine pôvodu, ktorému bolo povolené zdržiavať sa ako osobe požívajúcej medzinárodnú ochranu v niektorom členskom štáte, je tento členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu pod podmienkou, že dotknuté osoby vyjadrili svoje želanie písomne.“

11 V článku 10 nariadenia Dublin III s názvom „Rodinní príslušníci, ktorí sú žiadateľmi o medzinárodnú ochranu“ sa uvádza:

„Ak má žiadateľ v členskom štáte rodinného príslušníka, ktorého žiadosť o medzinárodnú ochranu v tomto členskom štáte ešte nebola predmetom prvého rozhodnutia vo veci samej, je tento členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu pod podmienkou, že dotknuté osoby vyjadrili svoje želanie písomne.“

12 Článok 21 tohto nariadenia s názvom „Predloženie dožiadania o prevzatie“ v odseku 1 znie:

„Ak členský štát, ktorému bola podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu, považuje iný členský štát za zodpovedný za posúdenie tejto žiadosti, môže čo najrýchlejšie a v každom prípade do troch mesiacov odo dňa podania žiadosti v zmysle článku 20 ods. 2 dožiadať tento iný členský štát, aby prevzal žiadateľa.

...

Ak dožiadanie o prevzatie žiadateľa nie je podané v lehotách stanovených v prvom [pododseku], zodpovednosť za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu pripadne tomu členskému štátu, v ktorom bola žiadosť podaná.“

13 Článok 27 uvedeného nariadenia, nazývaný „Opravné prostriedky“, v odseku 1 stanovuje:

„Žiadateľ... má právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme vecného alebo právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 Dňa 23. decembra 2019 podal I, egyptský štátny príslušník, žiadosť o medzinárodnú ochranu v Grécku v čase, keď bol ešte maloletou osobou. Vo svojej žiadosti vyjadril želanie byť zlúčený so svojim strýkom S, rovnako egyptským štátnym príslušníkom, ktorý sa oprávnene zdržiaval v Holandsku a ktorý dal v tejto súvislosti svoj súhlas.
- 15 Dňa 10. marca 2020 predložili grécke orgány holandským orgánom dožiadanie o prevzatie I, založené na článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, vzhľadom na to, že príbuzný dotknutej osoby v zmysle článku 2 písm. h) tohto nariadenia sa oprávnene zdržiava v Holandsku a môže sa o neho starať.
- 16 Dňa 8. mája 2020 štátny tajomník toto dožiadanie zamietol z dôvodu, že nebolo možné preukázať totožnosť I, a teda ani údajný príbuzenský vzťah so S.
- 17 Dňa 28. mája 2020 podali grécke orgány žiadosť o opätovné preskúmanie podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1560/2003 z 2. septembra 2003, ktoré ustanovuj[e] podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia č. 343/2003 (Ú. v. EÚ L 222, 2003, s. 3; Mim. vyd. 19/006, s. 200). Táto žiadosť bola 11. júna 2020 zamietnutá.
- 18 Pokiaľ ide o I a S, títo tiež predložili štátnemu tajomníkovi sťažnosť proti rozhodnutiu o zamietnutí dožiadania o prevzatie.
- 19 Dňa 26. júna 2020 štátny tajomník túto sťažnosť zamietol ako zjavne neprípustnú z dôvodu, že nariadenie Dublin III nestanovuje možnosť žiadateľov o medzinárodnú ochranu napadnúť rozhodnutie o zamietnutí dožiadania o prevzatie.
- 20 V ten istý deň, 26. júna 2020, podali I a S na Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (súd v Haagu, zasadajúci v Haarleme, Holandsko) žalobu o zrušenie tohto rozhodnutia, v rámci ktorej v podstate tvrdili, že každý z nich má právo podať takýto opravný prostriedok na súd na základe článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III.
- 21 Za týchto okolností Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (súd v Haagu, zasadajúci v Haarleme) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
 - „1. Má sa článok 27 nariadenia [Dublin III], prípadne v spojení s článkom 47 Charty, vykladať v tom zmysle, že dožiadateľ členský štát je povinný poskytnúť žiadateľovi, ktorý sa zdržiava v žiadajúcom členskom štáte a domáha sa odovzdania podľa článku 8 (alebo článkov 9 alebo 10) nariadenia [Dublin III], alebo jeho rodinnému príslušníkovi v zmysle článkov 8, 9 alebo 10 nariadenia [Dublin III] účinný opravný prostriedok na súd proti zamietnutiu dožiadania o prevzatie?
 2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku a ak článok 27 nariadenia [Dublin III] neponúka základ pre účinný opravný prostriedok, má sa článok 47 Charty – v spojení so základným právom na jednotu rodiny a záujem dieťaťa (ako je to zaručené v článkoch 8 až 10, ako aj v odôvodnení 19 nariadenia [Dublin III]) – vykladať v tom zmysle, že dožiadateľ členský štát je povinný poskytnúť žiadateľovi, ktorý sa zdržiava v žiadajúcom členskom štáte a domáha sa odovzdania podľa článkov 8 až 10 nariadenia [Dublin III], alebo jeho rodinnému príslušníkovi v zmysle článkov 8 až 10 nariadenia [Dublin III] účinný opravný prostriedok na súd proti zamietnutiu dožiadania o prevzatie?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku alebo (druhú časť) druhej otázky: Akým spôsobom a ktorý členský štát má žiadateľovi alebo jeho rodinnému príslušníkovi oznámiť zamietavé rozhodnutie dožiadaného členského štátu a právo podať proti nemu opravný prostriedok?“

Konanie na Súdnom dvore

- 22 Vnútroštátny súd požiadal, aby bola táto vec prejednaná v naliehavom prejudiciálnom konaní podľa článku 107 a nasl. Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Dňa 27. januára 2021 Súdny dvor na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta rozhodol, že nie je opodstatnené vyhovieť tejto žiadosti, a to najmä z dôvodu, že I, ktorý dosiahol plnoletosť 5. novembra 2020, nebol pozbavený slobody.
- 23 Predseda Súdneho dvora však 9. septembra 2021 rozhodol o prednostnom prejednaní tejto veci na základe článku 53 ods. 3 rokovacieho poriadku.

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- 24 Vo svojej prvej a druhej otázke vnútroštátny súd zmieňuje žiadateľa, ktorý si želá byť odovzdaný podľa článku 8 nariadenia Dublin III alebo jeho článkov 9 a 10, ako aj príbuzného, o ktorom usudzuje, že sa na neho tieto články vzťahujú.
- 25 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu však vyplýva, že žiadosť o prevzatie, o akú ide vo veci samej, sa týka žiadateľa o medzinárodnú ochranu, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, zdržiava sa v dožadujúcom členskom štáte a ku dňu podania svojej žiadosti bol maloletou osobou bez sprievodu v zmysle článku 2 písm. j) nariadenia Dublin III, pričom tento deň je rozhodujúci na účely kvalifikácie žiadateľa ako „maloletej osoby“ na účely uplatňovania tohto nariadenia (pozri analogicky rozsudok z 12. apríla 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 64). Tento žiadateľ si želá byť zlúčený s osobou, o ktorej tvrdí, že je jeho strýkom, a ktorý býva v dožiadanom členskom štáte.
- 26 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že strýko maloletého žiadateľa, v prípade, že by bol za tohto žiadateľa zodpovedný na základe práva alebo praxe členského štátu, v ktorom sa tento strýko nachádza, patrí medzi príbuzných tohto žiadateľa v zmysle článku 2 písm. h) nariadenia Dublin III, a nie jeho rodinných príslušníkov v zmysle článku 2 písm. g) tohto nariadenia.
- 27 V rámci článku 8 nariadenia Dublin III, ktorý spresňuje kritériá na určenie zodpovedného členského štátu, pokiaľ ide o žiadateľa o medzinárodnú ochranu, ktorým je maloletý bez sprievodu, sa takáto situácia riadi odsekom 2 tohto článku a práve na základe tohto ustanovenia grécke orgány dožiadali holandské orgány o prevzatie I.
- 28 Okrem toho články 9 alebo 10 nariadenia Dublin III, ktoré sa týkajú prítomnosti rodinných príslušníkov žiadateľa, ktorí sú osobami požívajúcimi medzinárodnú ochranu, alebo rodinných príslušníkov, ktorí sú sami žiadateľmi o medzinárodnú ochranu, v členskom štáte, sa nezdajú byť relevantnými na účely sporu vo veci samej.

- 29 Za týchto okolností je potrebné preskúmať prvú a druhú otázku tak, že sa toto preskúmanie obmedzí na situáciu, v ktorej bola žiadosť o prevzatie založená na článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III.

O prvej a druhej otázke

- 30 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III, v spojení s článkom 47 Charty vykladať v tom zmysle, že členskému štátu, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie, založené na článku 8 ods. 2 tohto nariadenia, ukladá povinnosť priznať právo na opravný prostriedok na súde proti jeho rozhodnutiu o odmietnutí maloletej osobe bez sprievodu v zmysle článku 2 písm. j) uvedeného nariadenia, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, alebo príbuznému tejto maloletej osoby v zmysle článku 2 písm. h) tohto nariadenia, alebo či v prípade zápornej odpovede priznáva takéto právo na opravný prostriedok priamo článok 47 Charty v spojení s jej článkom 7 a článkom 24 ods. 2.
- 31 Podľa článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III má žiadateľ o medzinárodnú ochranu právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme vecného alebo právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.
- 32 Hoci je pravda, že na základe doslovného výkladu sa zdá, že toto ustanovenie priznáva žiadateľovi o medzinárodnú ochranu právo na opravný prostriedok len na účely napadnutia rozhodnutia o odovzdaní, znenie tohto ustanovenia predsa len nevylučuje, aby bolo právo na opravný prostriedok priznané aj maloletému žiadateľovi bez sprievodu na účely napadnutia rozhodnutia o odmietnutí vyhovieť žiadosti o prevzatie, založenej na článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III.
- 33 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora treba pravidlá sekundárneho práva Únie vykladať a uplatňovať pri rešpektovaní základných práv (rozsudok z 10. augusta 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 60).
- 34 Okrem toho treba uviesť, že odôvodnenie 39 nariadenia Dublin III zdôrazňuje význam, ktorý normotvorca Únie prikladá úplnému dodržiavaniu základných práv uznaných najmä v článkoch 7, 24 a 47 Charty, a tvrdí, že toto nariadenie „by sa... malo uplatňovať zodpovedajúcim spôsobom“.
- 35 Za týchto okolností je potrebné zohľadniť nielen znenie článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III, ale aj jeho ciele, všeobecnú systematiku a kontext, a najmä vývoj, ku ktorému k nemu došlo v systéme, do ktorého patrí, na účely posúdenia toho, či toto ustanovenie, vykladané s ohľadom na články 7, 24 a 47 Charty, vyžaduje existenciu opravného prostriedku proti takémuto rozhodnutiu o odmietnutí prevzatia.
- 36 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 47 Charty vo svojom prvom odseku stanovuje, že každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy. Tomuto právu zodpovedá povinnosť členských štátov ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany, ktorá im vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ [rozsudok zo 6. októbra 2020, État luxembourgeois (Právo na opravný prostriedok proti žiadosti o informácie v oblasti daní), C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 47].

- 37 Pokiaľ ide o azylový systém, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že normotvorca Únie sa v rámci nariadenia Dublin III neobmedzuje na zavedenie pravidiel, ktoré by upravovali len vzťahy medzi členskými štátmi, na účely určenia zodpovedného členského štátu, ale že sa chcel zapojiť do tohto konania žiadateľov o azyl, pričom od členských štátov vyžaduje, aby ich informovali o kritériách zodpovednosti a aby im poskytli príležitosť predložiť informácie umožňujúce správne uplatnenie týchto kritérií, a tiež týmto žiadateľom o azyl priznali právo na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní prípadne prijatému na konci tohto konania (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 51).
- 38 Súdny dvor spresnil, že pokiaľ ide o ciele uvedené v nariadení Dublin III, z odôvodnenia 9 tohto nariadenia vyplýva, že hoci toto nariadenie potvrdzuje zásady, z ktorých vychádza predchádzajúce nariadenie, t. j. nariadenie č. 343/2003, jeho cieľom je vzhľadom na nadobudnuté skúsenosti uskutočniť nevyhnutné vylepšenia, nielen pokiaľ ide o účinnosť dublinského systému, ale aj o ochranu poskytovanú žiadateľom, ktorá má byť zabezpečená najmä súdnou ochranou žiadateľov (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 52).
- 39 Súdny dvor dodal, že reštriktívny výklad rozsahu odvolania stanoveného v článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III by mohol brániť najmä realizácii tohto cieľa tým, že by zbavil potrebného účinku ostatné práva žiadateľa o azyl stanovené v tomto nariadení. Povinnosti stanovené v článku 5 uvedeného nariadenia, a to poskytnúť žiadateľom o azyl príležitosť predložiť informácie umožňujúce správne uplatnenie kritérií zodpovednosti stanovených v tomto nariadení a zabezpečiť týmto žiadateľom prístup k zhrnutiu osobných pohovorov vykonaných na tento účel, by tak mohli byť zbavené potrebného účinku, ak by sa vylúčilo, že nesprávne uplatnenie týchto kritérií, napríklad nezohľadnením informácií poskytnutých uvedenými žiadateľmi, môže byť predmetom súdneho preskúmania (rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 53).
- 40 Súdny dvor teda dospel k záveru, že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III v spojení s jeho odôvodnením 19 sa má vykladať v tom zmysle, že žiadateľ o azyl sa môže v rámci odvolania proti rozhodnutiu o svojom odovzdaní odvolávať na nesprávne uplatnenie kritéria zodpovednosti uvedeného v kapitole III uvedeného nariadenia, týkajúcej sa kritérií na určenie zodpovedného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 61 a výrok).
- 41 Súdna ochrana maloletého žiadateľa bez sprievodu sa však, pokiaľ ide o splnenie povinného kritéria zodpovednosti uvedeného v článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, nemôže líšiť podľa toho, či sa na tohto žiadateľa vzťahuje rozhodnutie o odovzdaní, prijaté dožadujúcim členským štátom, alebo rozhodnutie, ktorým dožiadaný členský štát zamietol dožiadanie o prevzatie uvedeného žiadateľa.
- 42 Rovnako ako v prípade rozhodnutia o odovzdaní totiž takéto rozhodnutie o odmietnutí prevzatia môže porušovať právo, ktoré maloletému bez sprievodu vyplýva z článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, na to, aby bol zlúčený s príbuzným, ktorý sa o neho môže starať, na účely posúdenia jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu. V oboch prípadoch sa preto musí dotknutej maloletej osobe umožniť podať opravný prostriedok s cieľom namietat' porušenie uvedeného práva v súlade s článkom 47 prvým odsekom Charty a judikatúrou uvedenou v bode 36 tohto rozsudku.
- 43 Je teda nesporné, že v prejednávanej veci v súlade s článkom 27 ods. 1 nariadenia Dublin III platí, že ak by I po svojom príchode do Grécka odcestoval do Holandska a podal svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu v tomto členskom štáte, a nie v Grécku, a grécke orgány by súhlasili

s prevzatím I ako členský štát prvého príchodu, dotknutá osoba by mala nepochybne právo podať na súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní prijatému holandskými orgánmi, založený na skutočnosti, že jeden z jej príbuzných má pobyt v Holandsku.

- 44 V takomto prípade by sa potom táto dotknutá osoba mohla účinne dovolávať porušenia práva, ktoré jej ako maloletej osobe bez sprievodu vyplýva z článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, zatiaľ čo, tak ako to uviedol generálny advokát v bodoch 70 a 87 svojich návrhov, žiadateľ, ktorý zostáva v členskom štáte vstupu a v ňom žiada o medzinárodnú ochranu, by bol takejto možnosti zbavený, keďže v tejto situácii sa neprijíma žiadne rozhodnutie o odovzdaní.
- 45 Z uvedeného vyplýva, že na to, aby sa maloletý žiadateľ bez sprievodu mohol dovolávať porušenia práva priznaného článkom 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, a teda požívať účinnú ochranu svojich práv, zavedenie ktorej je cieľom tohto nariadenia v súlade s jeho odôvodnením 19, musí mať tento žiadateľ možnosť podať na súd opravný prostriedok na základe článku 27 ods. 1 uvedeného nariadenia nielen v prípade, že dožadujúci členský štát prijme rozhodnutie o odovzdaní, ale aj v prípade, že dožiadaný členský štát odmietne prevzatie dotknutej osoby.
- 46 Takýto výklad je potrebné zvoliť tým viac, že tak ako generálny advokát zdôraznil v bodoch 52 až 56 svojich návrhov, cieľom článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III je zabezpečiť úplné dodržiavanie základných práv maloletých osôb bez sprievodu, zaručených v článkoch 7 a 24 Charty.
- 47 Je pravda, že právo Únie, a najmä článok 7 Charty, ktorý priznáva právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, vo všeobecnosti nezakotvuje právo na jednotu širšej rodiny. No vzhľadom na to, že sa tento článok 7 má vykladať v spojení s povinnosťou zohľadniť najlepšie záujmy dieťaťa ako prvoradý zreteľ vo všetkých aktoch týkajúcich sa detí, ktorá je stanovená v článku 24 ods. 2 Charty [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, État belge (Zlúčenie rodiny – Maloleté dieťa), C-133/19, C-136/19 a C-137/19, EU:C:2020:577, bod 34], ako aj v článku 6 ods. 1 nariadenia Dublin III, záujem, ktorý môže mať maloletý žiadateľ bez sprievodu na tom, aby bol zlúčený so svojimi rodinnými príslušníkmi v rámci širšej rodiny, na účely posúdenia jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu, sa musí považovať za záujem, ktorý je týmito ustanoveniami chránený. V tejto súvislosti treba tiež pripomenúť, že tak ako sa zdôrazňuje v odôvodnení 13 tohto nariadenia, maloleté osoby bez sprievodu si z dôvodu ich mimoriadnej zraniteľnosti vyžadujú osobitné procesné záruky. Okrem toho, pokiaľ v súlade s článkom 8 ods. 2 uvedeného nariadenia určenie členského štátu, v ktorom sa nachádza príbuzný maloletého žiadateľa bez sprievodu, ako zodpovedného členského štátu podlieha podmienke, aby bolo „v najlepšom záujme maloletej osoby“, z tohto ustanovenia, z odôvodnení 14 a 16, ako aj z článku 6 ods. 3 písm. a) a článku 6 ods. 4 tohto nariadenia vyplýva, že rešpektovanie rodinného života, a konkrétnejšie možnosť maloletej osoby bez sprievodu byť zlúčená s príbuzným, ktorý sa o ňu môže počas vybavovania jej žiadosti starať, je v zásade v najlepšom záujme dieťaťa (pozri analogicky rozsudok z 23. januára 2019, M.A. a i., C-661/17, EU:C:2019:53, bod 89).
- 48 Okrem toho v článku 24 ods. 1 Charty, v ktorom sa uvádza, že deti majú právo na takú ochranu a starostlivosť, ktorá je potrebná pre ich blaho, sa spresňuje, že ich názory sa berú do úvahy pri otázkach, ktoré sa ich týkajú, s prihliadnutím na ich vek a vyspelosť.
- 49 Preto platí, že maloletá osoba bez sprievodu, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, musí mať možnosť uplatniť na súde práva, ktoré jej priznávajú článok 7 a článok 24 ods. 2 Charty, ako aj článok 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, s tým cieľom, aby z právneho a skutkového hľadiska napadla rozhodnutie o zamietnutí dožiadania o prevzatie, o aké ide vo veci samej.

- 50 Naopak, pokiaľ ide o príbuzného žiadateľa v zmysle článku 2 písm. j) nariadenia Dublin III, ktorý má pobyt v dožiadanom členskom štáte, treba poukázať na to, že článok 27 ods. 1 tohto nariadenia mu právo na opravný prostriedok nepriznáva. Okrem toho mu ani článok 7 a článok 24 ods. 2 Charty, ani článok 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, nepriznávajú práva, ktoré by mohol uplatniť na súde proti takémuto rozhodnutiu o zamietnutí, takže tento príbuzný nemôže vyvodzovať právo na opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu ani na základe samotného článku 47 Charty.
- 51 Napokon treba odmietnuť tvrdenie francúzskej vlády, podľa ktorého súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o zamietnutí dožiadania o prevzatie, má len veľmi obmedzené právomoci, a to z toho dôvodu, že takmer vo všetkých prípadoch môže len konštatovať márne uplynutie lehôt stanovených v článku 21 ods. 1 nariadenia Dublin III a na základe tretieho pododseku tohto odseku 1 je povinný potvrdiť automatický prechod zodpovednosti za posúdenie žiadosti o azyl na členský štát, v ktorom bola žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná.
- 52 Jednak totiž v rozpore s tým, čo tvrdí táto vláda, toto tvrdenie nenachádza žiadnu oporu v rozsudku z 26. júla 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), keďže v tomto rozsudku sa Súdny dvor vyjadril len k otázke, či sa žiadateľ o medzinárodnú ochranu môže dovoliavať porušeniu lehoty stanovenej v článku 21 ods. 1 tohto nariadenia.
- 53 Jednak v prípade, že dožiadanie o prevzatie, na základe ktorého došlo k odmietnutiu, bolo podané v lehotách stanovených v článku 21 ods. 1 nariadenia Dublin III, požiadavka účinnosti opravných prostriedkov na súde bráni tomu, aby boli vyvedené všetky dôsledky z prípadnej nezákonnosti odmietnutia prevzatia, predovšetkým z dôvodu, že opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu o odmietnutí by znamenal prekročenie týchto lehôt.
- 54 Okrem toho hoci z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade maloletých bez sprievodu je dôležité, aby sa konanie o určení zodpovedného členského štátu nepredlžovalo viac, ako je nevyhnutné, čo si vyžaduje, aby v zásade neboli odovzdávaní do iného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. júna 2013, MA a i., C-648/11, EU:C:2013:367, body 55 a 61), nič to nemení na skutočnosti, že členské štáty sú povinné dodržiavať osobitné kritériá na určenie členského štátu zodpovedného za vybavenie žiadosti maloletých osôb o medzinárodnú ochranu, akými sú kritériá stanovené v článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, ktoré sa musia uplatňovať v najlepšom záujme dieťaťa a ktorých cieľom je práve zabezpečiť, aby bol v rámci tohto konania uvedený záujem chránený. Okrem toho Súdny dvor už v kontexte tohto nariadenia rozhodol, že normotvorca Únie nemal v úmysle obetovať súdnu ochranu žiadateľov požiadavke rýchleho vybavenia žiadostí o medzinárodnú ochranu (rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 57). Toto konštatovanie platí predovšetkým v prípade, že ide o uplatňovanie osobitných procesných záruk stanovených na účely ochrany maloletých osôb bez sprievodu.
- 55 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III v spojení s článkami 7, 24 a 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že členskému štátu, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie, založené na článku 8 ods. 2 tohto nariadenia, ukladá povinnosť priznať právo na opravný prostriedok na súde proti jeho rozhodnutiu o odmietnutí maloletej osobe bez sprievodu v zmysle článku 2 písm. j) uvedeného nariadenia, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, no nie príbuznému tejto maloletej osobe v zmysle článku 2 písm. h) tohto nariadenia.

O tretej otázke

- 56 Svojou treťou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada o spresnenie, akým spôsobom a prostredníctvom ktorého členského štátu sa rozhodnutie o zamietnutí dožiadania o prevzatie, zaslaného podľa článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, a možnosť podať opravný prostriedok na súde proti tomuto rozhodnutiu, majú oznámiť maloletemu bez sprievodu alebo jeho príbuznému.
- 57 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na túto otázku, čo sa týka príbuzného maloletej osoby bez sprievodu.
- 58 Okrem toho, pokiaľ ide o samotnú maloletú osobu bez sprievodu, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že rozhodnutie o zamietnutí dožiadania o prevzatie, o aké ide vo veci samej, bolo oznámené I a že tento ho napadol na súde.
- 59 Z uvedeného vyplýva, že odpoveď na tretiu otázku nie je nevyhnutná na účely sporu vo veci samej, a že tak nie je potrebné na ňu odpovedať.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 27 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, v spojení s článkami 7, 24 a 47 Charty základných práv Európskej únie,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

členskému štátu, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie, založené na článku 8 ods. 2 tohto nariadenia, ukladá povinnosť priznať právo na opravný prostriedok na súde proti jeho rozhodnutiu o odmietnutí maloletej osobe bez sprievodu v zmysle článku 2 písm. j) uvedeného nariadenia, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, no nie príbuznému tejto maloletej osoby v zmysle článku 2 písm. h) tohto nariadenia.

Podpisy